

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **H. L.Š.**, zastúpenej JUDr. Tiborom Sojkom, advokátom so sídlom v L., A. Sládkoviča č. 1, proti žalovanej **Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s.**, so sídlom v Nitre, Nábřežie za hydrocentrálou č. 4, IČO: 36 550 949, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JURIKA & KELTOŠ, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Mickiewiczova č. 2, v mene ktorej koná ako konateľ advokát Mgr. Martin Keltoš, o **náhradu za vecné bremeno**, vedenej na Okresnom súde L. pod sp.zn. 7 C 111/2006, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 10. marca 2011 sp.zn. 9 Co 276/2010 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 10. marca 2011 sp.zn. 9 Co 276/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde L. 6. júla 2006 sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej zaplata sumy 300 000 Sk (9 958,18 EUR) predstavujúcej náhradu za vecné bremeno zriadené v súvislosti s výstavbou vodohospodárskeho diela (vodovodu) na pozemku v jej výlučnom vlastníctve, zapísanému v katastri nehnuteľností pre kat. úz. L. na liste vlastníctva č. X. ako parcela reg. „C“ č. 9395/3 – orná pôda o výmere 27 053 m². V žalobe uviedla, že rozhodnutím vydaným Okresným úradom v L., odborom životného prostredia dňa 5. septembra 2001 č. T-2001/01414-Vod/CH, ktoré nadobudlo právoplatnosť 25. októbra 2001, bolo právnenému predchodcovi žalovanej (Západoslovenské vodárne a kanalizácie š.p.) povolené zriadenie vodohospodárskeho diela „Prívod vody a vodovodné siete v obciach ochranného pásma JE Mochovce, objekt L. – prepojenie vodomerov“, pričom vlastníkom dotknutých pozemkov bola uložená povinnosť trpieť vykonanie stavebných prác a v nevyhnutnom rozsahu aj prác súvisiacich s prevádzkou a údržbou vodohospodárskeho

diela, a zároveň im bol uložený zákaz stavať trvalé objekty a vykonávať činnosti, ktoré by bránili užívaniu stavby k určenému cieľu, a to v ochrannom pásme stanovenom nad vodovodným potrubím na obidve strany v šírke 2,0 m. Napriek opakovaným žiadostiam o zaplatenie náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva vyššie uvedeným spôsobom jej žalovaná toto plnenie neposkytla.

Okresný súd L. (ďalej len „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 21. júla 2010 č.k. 7C 111/2006-278 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 8 600 EUR do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia a vo zvyšku žalobu zamietol. Zároveň rozhodol o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni v rovnakej lehote náhradu trov konania 1 619,91 EUR a zaplatiť na účet súdu sumu 0,03 EUR. Vyhovujúci výrok vo veci samej odôvodnil výsledkami vykonaného dokazovania, z ktorého vyvodil záver o opodstatnenosti uplatneného nároku do výšky hodnoty vecného bremena zistenej znaleckým posudkom. Námietku premlčania vznesenú žalovanou nepovažoval za dôvodnú poukazujúc na to, že vecné bremeno bolo zapísané v katastri nehnuteľností na príslušnom liste vlastníctva záznamom dňa 16. júla 2004, preto žalobou podanou na súde 6. júla 2006 bol nárok na náhradu uplatnený včas.

Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 10. marca 2011 sp.zn. 9 Co 276/2010 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom vyhovujúcom výroku zmenil tak, že žalobu zamietol. Zároveň rozhodol, že žalovanej sa nepriznáva náhrada trov konania. Na rozdiel od súdu prvého stupňa bol toho názoru, že uplatnený nárok je premlčaný, preto ho nemožno priznať. V odôvodnení rozsudku uviedol, že k vzniku vecného bremena došlo momentom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o povolení zriadenia vodohospodárskeho diela, t.j. dňom 25. októbra 2001. Nasledujúcim dňom začala žalobkyni plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba vyplývajúca z ustanovenia § 101 Obč. zákonníka. Keďže žalobkyňa si uplatnila nárok na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva z dôvodu jeho zaťaženia vecným bremenom žalobou podanou na súde až 6. júla 2006 a žalovaná v konaní vznesla námietku premlčania, došlo tým k zániku nároku, t.j. k strate jeho súdnej vymáhateľnosti.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť jej 8 600 EUR z titulu primeranej náhrady za zriadenie práva vecného bremena. Dovolanie

odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom. Poukazovala na to, že žalovaná listom z 19. septembra 2003 jednostranne uznala svoj dlh voči nej z dôvodu náhrady za obmedzenie jej vlastníckeho práva vecným bremenom, pričom aj výška dlhu bola aktuálnymi cenovými predpismi ľahko objektivizovateľná a dokonca aj objektívne určená, keďže žalovaná sama objednala vyhotovenie znaleckého posudku na vyčíslenie tejto náhrady.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla tento mimoriadny opravný prostriedok ako nedôvodný zamietnuť poukazujúc na to, že jej prípis z 19. septembra 2003 nemožno považovať za uznanie dlhu, pretože neobsahuje zákonom predpísané náležitosti pre takýto právny úkon.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania, ako aj uplatneným dovolacím dôvodom. Obligatórne sa zaoberá len vadami konania uvedenými v § 237 O.s.p. a inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Podľa názoru dovolacieho súdu konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté tzv. inou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Za inú vadu konania sa spravidla považuje najmä porušenie ustanovení o dokazovaní, a to tým, že súd vôbec nezistoval skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie veci aj napriek tomu, že boli tvrdené a na ich preukázanie boli navrhnuté dôkazy, porušenie ustanovení o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, (napr. osoba, ktorá mala byť vypočutá ako svedok, bola vypočutá ako účastník konania, svedok nebol o svojich povinnostiach riadne poučený, dôkaz listinou bol vykonaný v rozpore s § 129 O.s.p. a pod.), nevykonanie dôkazu navrhnutého účastníkom na preukázanie rozhodujúcej skutočnosti, hoci súd následne dospel k záveru, že účastník neunesol dôkazné bremeno, odklon odvolacieho súdu od skutkových záverov súdu prvého stupňa bez zopakovania dôkazov alebo doplnenia dokazovania, nesplnenie poučovacej povinnosti, zohľadnenie skutočností, ktoré z dokazovania nevyplývali,

opomenutie rozhodných skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ako aj porušenie pravidiel logického myslenia pri vyvodzovaní skutkových zistení z vykonaných dôkazov.

V preskúmvanej veci súčasťou skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa, od ktorého sa odvolací súd neodchýlil, boli aj skutkové zistenia o obsahu korešpodencie medzi účastníkmi, ktorá predchádzala uplatneniu nároku podaním žaloby. Z týchto zistení vyplynulo, že žalovaná na písomnú výzvu žalobkyne o poskytnutie náhrady za vecné bremeno reagovala listom z 19. septembra 2003, v ktorom uviedla, že vlastník pozemku má právo na náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti, no vzhľadom na to, že proces zriadenia vecného bremena je zdĺhavejšia činnosť, bude môcť zaplatiť žalobkyni uvedenú náhradu až po vypracovaní geometrických plánov a zapísaní vecného bremena v katastri nehnuteľností, a že na vyčíslenie tejto náhrady objednáva vyhotovenie znaleckého posudku (list žalovanej zo 16. novembra 2004 adresovaný znalkyni a zaslaný na vedomie žalobkyni).

Tým, že odvolací súd na uvedené skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo, neprihliadol, zaťažil konanie vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Z hľadiska dôvodnosti vznesenej námietky premlčania mohli mať tieto skutočnosti rozhodujúci význam. Ak by totiž umožňovali záver o uznaní dlhu žalovanou, mala by táto okolnosť v zmysle § 110 ods. 1 Obč. zákonníka za následok plynutie desaťročnej premlčacej doby odo dňa, keď k uznaniu došlo. Pri posudzovaní premlčania uplatneného práva je súd povinný zaoberať sa všetkými do úvahy prichádzajúcimi ustanoveniami vymedzujúcimi dĺžku premlčacej doby a začiatok jej plynutia. Táto povinnosť súdu vyplýva z ustanovenia § 100 ods. 1 Obč. zákonníka, ktoré explicitne odkazuje na ustanovenia § 101 až 110 tohto právneho predpisu. Keďže v dôsledku opomenutia relevantných skutočností sa odvolací súd nezaoberal možnosťou aplikácie § 110 ods. 1 Obč. zákonníka na daný prípad, bol jeho právny záver o premlčaní uplatneného nároku predčasný, a teda nesprávny.

Odvolací súd sa s otázkou prípadného uznania či neuznania dlhu zo strany žalovanej nijako nevysporiadal ani v odôvodnení svojho rozsudku, hoci zástupca žalobkyne na odvolacom pojednávaní na uznanie dlhu žalovanou výslovne poukazoval. V tejto časti treba preto považovať rozsudok odvolacieho súdu za nepreskúmateľný, čo má za následok aj vadu konania spočívajúcu v odňatí možnosti žalobkyne konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O.s.p.

Z dôvodu uvedených vád konania dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Za účelom efektivity ďalšieho konania dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že pre vznik účinkov uznania dlhu ako jednostranného právneho úkonu dlžníka adresovaného veriteľovi, vyplývajúcich z § 110 ods. 1 Obč. zákonníka, tento právny predpis v § 558 (upravujúcim uznanie dlhu) nevyžaduje, aby sa dlžník v uznávacom prejave zaviazal na plnenie, ale stačí, že z obsahu písomného prejavu je zrejmé, že si je svojej povinnosti vedomý. Nie je ani nevyhnutné uviesť výslovne dôvod dlhu priamo v uznávacom prejave a ani dobu, v ktorej bude dlh splnený. Uznávací prejav však musí obsahovať také údaje, z ktorých za prípadnej pomoci výkladu podľa § 35 Obč. zákonníka dôvod dlhu nepochybne vyplýva. Požiadavka uznávacieho prejavu čo do dôvodu a výšky je splnená aj bez výslovného použitia výrazu „uznanie dlhu“, ak z okolností prípadu je nepochybné, že išlo o uznávací prejav (R 25/1993). Pokiaľ ide o výšku uznaného dlhu, je postačujúce, ak je táto vyjadrená tak, že je objektívne určiteľná.

Dovolací súd ďalej dodáva, že zásada spravodlivej ochrany práv vyplývajúca z § 1 O.s.p. vyžaduje, aby občianske súdne konanie ako celok bolo spravodlivé. Spravodlivosť musí byť vždy prítomná v procese, ktorým sudca interpretuje a aplikuje právo, ako hodnotový činiteľ spoločný všetkým demokratickým právnym poriadkom. Pri zisťovaní a formulovaní odpovede súdu, čo je konkrétnym právom v prejednávanej veci, musí byť tento hodnotový činiteľ rešpektovaný v maximálnej miere. Pre nachádzanie práva je nevyhnutné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu.

Požiadavka spravodlivého konania ako celku a povinnosť súdu rozhodovať v súlade s pravidlami slušnosti (ekvity) v prejednávanej veci znamená, že v prípade, ak by nemalo ísť o uznávací prejav vôle žalovanej, bude povinnosťou odvolacieho súdu zaoberať sa otázkou, či vznesenie námietky premlčania neodporuje dobrým mravom. Nevyhnutnosť riešenia konfliktu medzi právnou istotou (ktorá sa má dosiahnuť námietkou premlčania) a spravodlivosťou vyžadujú totiž konkrétne okolnosti danej veci. Ide predovšetkým o okolnosť, že pokiaľ na otázku začiatku plynutia premlčacej doby na uplatnenie nároku na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vznikom vecného bremena podľa špeciálneho predpisu (zákona č. 138/1973 Zb. o vodách) nemali ani súdy v základnom konaní jednotnú a ustálenú odpoveď, môže sa uplatnenie následkov premlčania javiť ako neprimeraný postih

žalobkyne, a ďalej o okolnosť, že žalovaná utvrdzovala žalobkyňu vo viere, že po zápise vecného bremena v katastri nehnuteľností a zistení hodnoty vecného bremena znaleckým posudkom jej táto náhrada bude poskytnutá. Dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že súčasťou dobrých mravov je dobrá viera (bona fides) v zmysle poctivosti, vernosti danému slovu a mravnej povinnosti splniť záväzok. Je to morálne kritérium posudzovania správania sa, ktoré má dve stránky – poctivosť vlastnú a zároveň dôveru v poctivosť druhých i vieru v dôveryhodnosť ako takú. Stálosť a pravdivosť v sľuboch a dohodách bola už v rímskom práve chápaná ako základ spravodlivosti.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. januára 2013

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová